

Geef vrijheid een gezicht

Docentenhandleiding mbo

Waarom deze les?

Oorlog en vluchten zijn van alle tijden. Geef Vrijheid een Gezicht combineert verhalen van toen & nu én daar & hier. De Tweede Wereldoorlog eindigde in 1945. De bevrijding luidde voor Nederland een periode van vrijheid in, die tot op de dag van vandaag duurt. Sindsdien vormen mensenrechten en democratische waarden de hoeksteen van onze samenleving, waarmee we de verworven vrijheid veiligstellen. De vrijheid die tijdens de oorlog in Nederland ontbrak, ontbreekt tegenwoordig nog in vele andere landen. In het Midden Oosten zijn vanwege oorlog en onderdrukking door terreurgroep IS veel mensen op de vlucht geraakt, op zoek naar veiligheid en vrijheid. Maar waar vinden ze die? Wie hebben ze daarbij nodig? En wat heeft hun vrijheid te maken met de onze?

Betrokkenheid studenten

Bij het bespreken van deze onderwerpen staat de persoonlijke betrokkenheid van studenten centraal. Studenten moeten immers nu en in de toekomst standpunten bepalen en beslissingen nemen over zaken van persoonlijk en van algemeen belang. Het gaat daarom niet alleen om het begrijpen van verschijnselen in de actuele maatschappelijke werkelijkheid (hoe zit het?), maar ook om het waarderen en beoordelen daarvan (wat vind ik ervan?) en te oefenen met het bepalen van hun mening en standpunten.

Het lesmateriaal

Bekijk de film over Emmy en Wahhab voorafgaand aan de les. De film bevat extra's met informatie en vragen voor studenten. De docent kan deze extra's naar eigen inzicht aanklikken of overslaan.

De volgende onderdelen komen in de film aan bod:

- Meer info - Religies in Irak
- Meer info - Jodenvervolging
- Wat vind jij? - Is onderduiken hetzelfde als vluchten?
- Meer info - Wat is een ontheemdenkamp?

Onderstaande extra's zijn als verdiepend materiaal opgenomen. Deze kunnen voorafgaand of aan het eind van de film worden bekeken:

- Meer info - Tweede Wereldoorlog
- Meer info - Jodenvervolging (dit fragment zit ook als pop-up in de film)
- Meer info - Vluchten toen
- Meer info - Vluchten nu
- Meer info - Religies Irak (dit fragment zit ook als pop-up in de film)
- Meer info - Islamitische Staat
- Meer info - Asielprocedure
- Wat vind jij? - Wat is oorlog voor jou?
- Wat vind jij? - Is onderduiken hetzelfde als vluchten? (dit fragment zit ook als pop-up in de film)

Opdrachten na de film

Suggesties voor verdiepende opdrachten na de film:

- De *Wat vind jij?* -fragmenten geven goede input om het gesprek met de klas aan te gaan.
- Studenten schrijven drie stellingen op een kaartje n.a.v. de film. Over deze stellingen discussiëren ze in kleine groepjes.
- Studenten stellen één week een google-alert in op hun mobiele telefoon met het onderwerp: Vluchtelingen. Bespreek na een week wat de studenten opvalt.

Even voorstellen

Wie is Wahhab

'Ik ben Wahhab Hassoo, 25 jaar, geboren in 1995 in Sinjar in Irak. Omdat wij geen moslim zijn, maar als Yezidi ons eigen geloof hebben, werden we voortdurend gediscrimineerd en bedreigd. Door terreurbeweging IS zijn we met bruto geweld opgejaagd en vervolgd, alleen omdat wij Yezidi zijn. Toen ik 15 jaar was ben ik met mijn moeder, zus en broers ondergedoken, ergens in Irak. Mijn vader is toen naar Europa gevlucht. Twee jaar lang hebben we ondergedoken gezeten, dat was heel eng. In 2012, vlak voordat IS de macht greep, ben ik naar Nederland gevlucht. Ik was toen 17 jaar. Gelukkig zijn we in Nederland herenigd met mijn vader. Twee jaar later, in 2014, viel IS de Iraakse provincie Sinjar binnen. Duizenden Yezidi-mannen en jongens werden vermoord en veel vrouwen en meisjes werden meegenomen, verkracht en als slavin verkocht aan IS-rebellen. Veel Yezidi-kinderen zijn nog steeds vermist. In Nederland leef ik in vrijheid, maar IS is nog steeds een bedreiging voor mijn familie in Irak en voor mij. Om deze reden zijn de gezichten van mijn familieleden in de film onherkenbaar gemaakt.' Om steun te bieden aan de achtergebleven Yezidis en om aandacht te vragen voor hun situatie heb ik *Stichting NL helpt Yezidis* opgericht. Kijk op de website van de stichting om te zien wat je kunt doen om mij daarbij te helpen www.nlhelptyezidis.nl

Wie is Emmy

'Ik ben Emmy Drop-Menko, 83 jaar, als Joods meisje geboren in 1938 in Hengelo. Toen ik vier jaar was, in 1942, moest ik onderduiken. In mijn eentje, gescheiden van mijn ouders, broer en zus. Ik moest een paar keer van onderduikplek wisselen, wat steeds weer erg eng was. Ik had geen contact met mijn familie en wist niet waar zij waren. Na de bevrijding bleek dat mijn hele familie was vermoord in de gaskamers in Sobibor, een vernietigingskamp in Polen. Ik was de enige overlevende. Vanaf mei 1945 brak voor mij een periode aan die nog verdrietiger was dan mijn onderduiktijd. Na de oorlog werd duidelijk hoeveel familieleden vermoord waren in de concentratiekampen. Daarnaast mocht ik niet bij mijn onderduikouders blijven, die als pleegouders heel lief voor mij waren en eigenlijk mijn nieuwe ouders waren geworden. Ik moest bij mijn Joodse tante die de oorlog had overleefd wonen. Zij was niet in staat om mij liefde en geborgenheid te geven, ze was getraumatiseerd om voor mij te kunnen zorgen. Tien jaar lang heb ik bij mijn tante gewoond, tien jaar lang was ik eenzaam en verdrietig. Toen ik op mijn 18e de beslissing nam om terug te keren naar mijn pleegouders kwam ik tot rust. Van hen kreeg ik de warmte en liefde die ik als kind had gemist. Toen durfde ik weer te leven.'

Doelstellingen

Dit lesmateriaal draagt bij aan de ontwikkeling van historisch besef, actief burgerschap en sociale integratie. Het ondersteunt scholen in hun taak om studenten voor te bereiden op het functioneren in een dynamische en pluriforme maatschappij.

Door middel van persoonlijke verhalen en historische gebeurtenissen leren de studenten:

- 👉 Welk effect oorlog heeft op:
  - een mensenleven;
  - sociale, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Nederland;
  - sociale, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Europa en de wereld.
- 👉 Dat de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog nu nog actueel is. Want oorlog en vluchten zijn van alle tijden. De vluchtelingenproblematiek is een sociaal, maatschappelijk en politiek thema.
- 👉 Burgerschapscompetenties ontwikkelen die aansluiten bij de kerndoelen.

Doelgroep

Deze les is ontwikkeld voor het mbo. Naast deze les is er ook lesmateriaal beschikbaar voor het basisonderwijs, vmbo en havo/vwo (gedifferentieerd naar onderwijsniveau).

Kerndoelen

Dit lesmateriaal zet studenten aan tot kritisch en genuanceerd denken binnen de Sociaal-maatschappelijke- en Politiek-juridische dimensie.

Sociaal-maatschappelijke dimensie

De student heeft kennis over en inzicht in de volgende onderwerpen die bij de sociaal-maatschappelijke dimensie aan bod komen: kenmerken van de verschillende (sub)culturen in Nederland, kenmerken van – en oorzaken van spanningen tussen – verschillende (sub)culturen en bevolkingsgroepen in Nederland en kenmerken van ethisch en integer handelen.

Politiek-juridische dimensie

De student herkent en erkent de basiswaarden van onze samenleving zoals mensenrechten en acceptatie van diversiteit (onder meer etnische, religieuze, seksuele en gender diversiteit), leert omgaan met waardendilemma's en hanteert de basiswaarden als richtlijn en uitgangspunt in zijn meningsvorming en bij zijn handelen.

Wanneer een student zelf ook oorlog heeft meegemaakt of gevlucht is.

Tips

Tip van Wahhab

- 'Emmy en ik praten in de film over onze trauma's. Dat kan heftig zijn voor sommige studenten, want misschien zijn er studenten die ook gevlucht zijn, net als ik. Ik geef graag een tip hoe je hen het beste kunt voorbereiden op de les: Het is fijn om vooraf met de student te bespreken of hij of zij aanwezig wil zijn tijdens de les, of liever iets anders gaat doen. Als je dit ruim van tevoren doet, heeft de student de tijd om hier even over na te denken en een eerlijke reactie te geven. Jongeren die zelf vluchteling zijn geweest of familie- of vrienden hebben met een vluchtverhaal, kunnen verschillend reageren. Sommigen hebben er geen moeite mee om over hun verleden te praten. Maar er zijn ook jongeren die dit liever niet doen in een groepsgesprek.'

Algemene tips

- 👉 Als de student aanwezig is tijdens de les, zorg dan dat er een veilige sfeer is. Vraag van tevoren of de student zijn of haar eigen ervaring wel wil of durft te delen met de klas. Waak ervoor dat de student een 'spokesperson' wordt van dit onderwerp. Dit lesmateriaal heeft als doel om alle studenten te betrekken, en hen door de vorm van een klassengesprek op een genuanceerde manier te laten nadenken en praten. Het klassengesprek is van belang. Wees voorbereid op eventuele negatieve aannames of vooroordelen van studenten.
- 👉 Evalueer na afloop van de les met de betrokken studenten hoe zij de les ervaren hebben. Doe dit na enkele weken nogmaals. Evalueer ook met de klas indien het gesprek emotioneel of lastig, of juist heel mooi was.
- 👉 Heeft u als docent behoefte aan ondersteuning bij het begeleiden van studenten met een trauma? Neem dan contact op met het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Kijk voor informatie en contactgegevens op www.kenniscentrum-kjp.nl

Een echte ontmoeting in de klas

Wil je een echte ontmoeting met een ooggetuige van oorlog in de klas? Iemand zoals Emmy, of iemand zoals Wahhab? Dat kan!

Geef de oorlog een gezicht: een ooggetuige op bezoek

Gastsprekers van het Landelijk Steunpunt Gastsprekers WOII-Heden vertellen hun persoonlijke (familie) verhaal over de Tweede Wereldoorlog of recente vredemissies. Wat hebben ze meegemaakt? Welke herinneringen staan in hun geheugen gegrift? Welke sporen heeft de oorlog nagelaten in hun leven? Nodig een ooggetuige uit in de klas en ervaar wat zo'n bijzondere ontmoeting met jongeren doet. Keer op keer blijkt dat een persoonlijk verhaal veel meer impact heeft dan welk boek of film ook.

Naast 1e generatie ooggetuigen van de oorlog zijn er tevens naoorlogse generatie gastsprekers die vertellen over hun familieverhaal en de impact van oorlog op hun eigen leven. Ook jonge veteranen die op VN-missie uitgezonden zijn geweest zijn beschikbaar voor gastlessen in de klas.

Meer info? www.steunpuntgastsprekers.nl

VluchtelingenWerk
Nederland

Bekend maakt bemind: een vluchteling op bezoek

In de klas, op de werkvloer, de sportvereniging of de hobbyclub: overal wordt óver vluchtelingen gesproken. Met het project Bekend maakt Bemind biedt VluchtelingenWerk de mogelijkheid in gesprek te gaan mét een vluchteling en geven wij hem of haar een gezicht. Onze speciaal daarvoor getrainde vrijwilligers komen op bezoek. Tijdens deze laagdrempelige bijeenkomsten delen zij feitelijke informatie over vluchtelingen, maar vooral hun persoonlijke verhaal: waarom moet iemand vluchten en hoe is het om in Nederland een nieuw leven op te bouwen?

Meer info? www.vluchtelingenwerk.nl/bekendmaaktbemind

Meer lesmateriaal over dit onderwerp

De oorlog in 7 minuten

4FREE

VluchtelingenWerk in de klas

- www.steunpuntgastsprekers.nl

- www.4free-now.nl

- www.vluchtelingenwerk.nl/indeklas

Colofon

Landelijk Steunpunt Gast sprekers

Het Landelijk Steunpunt Gast sprekers WOII-Heden is specialist in Oral History voor educatief gebruik. Wij leveren maatwerk in arrangementen en samenwerking met oorlogs- en verzetsmusea, herinneringscentra en herdenkingscomités, hedendaagse vluchtelingen, lokale projecten en media. Ons expertisecentrum is ondergebracht bij Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

Landelijk Steunpunt Gast sprekers WOII-Heden
Oosthalen 8
9414 TG Hooghalen
www.steunpuntgast sprekers.nl
steunpunt@kampwesterbork.nl
0593-592600
06-21955268

Nationaal Comité 4 en 5 mei

Het Nationaal Comité 4 en 5 mei geeft richting aan de zingeving van herdenken en vieren, en aan het levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog. Het comité organiseert de Nationale Herdenking op 4 mei en de Nationale Viering van de Bevrijding op 5 mei. Daarnaast adviseert en ondersteunt het comité andere herdenkingen in het land en ontwikkelt het voorlichtingsprogramma's en publiekscampagnes. Tevens initieert het comité educatieve programma's en voert het toegepast onderzoek uit op het gebied van herdenken en vieren. Hiermee heeft het comité zich in steeds sterkere mate ontwikkeld tot hét expertisecentrum op het gebied van herdenken en vieren.

Nationaal Comité 4 en 5 mei
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
E-mail: info@4en5mei.nl

VluchtelingenWerk Nederland

VluchtelingenWerk ondersteunt vluchtelingen en asielzoekers van het moment dat ze worden opgevangen totdat ze zelfstandig hun weg hebben gevonden. Met 12.500 vrijwilligers ondersteunen wij asielzoekers in de opvangcentra en vluchtelingen die een nieuw bestaan opbouwen in Nederland. Heb je een vraag of opmerking? Laat het ons weten en mail naar: scholen@vluchtelingenwerk.nl

VluchtelingenWerk Nederland
Surinameplein 122
1058 GV Amsterdam
E-mail: scholen@vluchtelingenwerk.nl

Stichting NL helpt Yezidi's

De Stichting NL Helpt Yezidi's is opgericht door Wahhab Hassoo, en geeft actieve hulp aan Yezidi's in het Midden Oosten.

Stichting NL helpt Yezidi's
Bergweg 21
6881 LL Velp
contact@nlhelptyezidis.nl
www.nlhelptyezidis.nl

Geproduceerd door

Film: Prospektor en Slices
Vormgeving: Ivo Mulder – Studio Stennis
Fotografie: Julie Blik en Marius Roos
Filmfragmenten asielprocedure: IND

Dit product is mede mogelijk gemaakt door

Nationale Postcode Loterij
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Copyright 2021